

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОГРАМА РАДА

ЛАБОРАТОРІЯ
ЗАКОНОДАВЧИХ
ІНІЦІАТИВ
www.lawlab.org.ua

Особливості діяльності розвідувальних служб країн Європейського Союзу та США

Інформаційна довідка, підготовлена
Європейським інформаційно-дослідницьким центром
на запит народного депутата України

Країна	Назва показника							Примітка
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб		
Чеська республіка [http://www.uzsi.cz/en/]	Інформаційна служба безпеки (Bezpečnostní informační služba; Security Information Service)	Аналіз процесів демократії та збереження конституційного порядку, загроз із тероризму, забезпечує контррозвідку та кібербезпеку, збирає дані з діяльності організованої злочинності, забезпечує надання та законне використання стратегічно важливої розвідувальної інформації в політичній та економічній сферах.	Директор призначається на посаду Урядом після того, як обговорюється в комітеті Палати депутатів Парламенту Чеської Республіки, який курує питання безпеки.	Директор звільняється з посади урядом після того, як обговорюється в комітеті Палати депутатів Парламенту Чеської Республіки, який курує питання безпеки.	В своїй діяльності Інформаційна служба безпеки підпорядкована та підзвітна Уряду, Прем'єр-міністру та Президенту Чеської Республіки. Контроль і регулювання діяльності Інформаційної служби безпеки здійснюється урядом, Комітетом Парламенту та внутрішнім аудитом служби.		Є аполітичним органом, не має репресивних повноважень, тобто не може здійснювати затримання, арешти чи допити підозрюваних.	Рада національної безпеки є постійним органом уряду і відповідає за координацію питань безпеки Чеської Республіки та підготовку проектів заходів щодо забезпечення безпеки країни. Її очолює прем'єр-міністр. Президент Чехії має право бути присутнім на засіданнях Ради. Комітет з розвідувальної діяльності («Комітет»), постійно діючий орган Ради національної безпеки, перебуває у віданні спецслужб. Його завдання полягає в координації діяльності чеських спецслужб і підготовці заходів
	Управління із зовнішніх зв'язків та інформації (Úřad pro zahraniční styky a informace (UZSI), Office for Foreign Relations and Information)	- збір, аналіз та передача: розвідувальної інформації, яка має велике значення для підтримки та захисту міжнародних інтересів та економічної безпеки Чехії. - забезпечення захисту від: тероризму,	Генерального директора на посаду подає Міністр внутрішніх справ, а затверджує уряд.	Звільняється генеральний директор за поданням Міністра внутрішніх справ із затвердженням уряду.	В своїй діяльності Управління підзвітне уряду.	Управління надає відповідну розвідувальну інформацію Уряду. Управління відповідає на запити Президента, без обов'язкової письмової згоди Уряду, а	Фінансується із бюджету Міністерства внутрішніх справ, але є незалежним державним органом.	відносно розвідувальної діяльності та співпраці відповідних державних органів. Головою Комітету є прем'єр-міністр; його заступник є міністр внутрішніх справ. Її членами є віцепрем'єр, міністр праці та соціальних справ, міністр закордонних справ, міністр оборони, керівники спецслужб

		розповсюдження зброї, економічних злочинів тощо.				лише повідомляє йому.		Чехії і глава канцелярії уряду Чеської Республіки. Комітет має свій секретаріат, який, на додаток до організаційної та адміністративної діяльності, бере участь у підготовці експертних концептуальних документів.
	Військова розвідка (Vojenské zpravodajství, Military Intelligence)	співпрацює з двома попередньо описаними службами і розповсюджує свою діяльність по всьому світу, зокрема в «проблемних регіонах» (Балкани, Близький Схід, Афганістан, Пакистан, СНД та Африка) для забезпечення військових інтересів.	Директор призначається на посаду Міністром оборони за згодою уряду після того, як обговорюється в комітеті Палати депутатів Парламенту Чеської Республіки, що курує питання безпеки.	Директор звільняється з посади міністра оборони за згодою уряду після того, як обговорюється в комітеті Палати депутатів Парламенту Чеської Республіки, що курує питання безпеки.			Військова розвідка не є самостійним структурним підрозділом держави, а є частиною Міністерства оборони, яке фінансує діяльність зі свого бюджету.	

Країна	Назва показника							
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка	
Естонія [https://www.kapo.ee/et/content]	Естонська служба внутрішньої безпеки (Estonian Internal Security Service, <i>Kaitsepolitseiamet</i>)	Запобігання діям, небезпечним для національних інтересів держави, шляхом збору і переробки розвідувальної інформації щодо: - безпеки порушення конституційного порядку і територіальної цілісності; - діяльності, спрямованої проти держави; - тероризму (а також його фінансування і підтримка); - поширення зброї масового знищення, вибухових речовин. А також: боротьба з корупцією; захист державної таємниці, контррозвідка, інші офіційні розслідування злочинів.	Призначається Міністром внутрішніх справ	Звільняється Міністром внутрішніх справ	Підзвітний Міністерству у Внутрішніх справ. Спеціальний комітет Парламенту має завдання парламентського контролю з безпеки і розвідки за законністю діяльності.	Результати діяльності служби щороку публікуються у формі звіту про стан національної безпеки	Включає в себе силові підрозділи, що дає можливість розслідувати злочини та застосовувати норми щодо покарання.	
	Військова розвідка (Kaitseväe Peastaabi luureosakond; Intelligence Department of the HQ of Defence Forces)	- управління розвитком військових можливостей розвідки; - організація та розвиток діяльності в галузі безпеки, у тому числі захисту державної таємниці та конфіденційної інформації; - координація здійснення стандартизації збройних сил НАТО в галузі безпеки і розвідувальних служб; - організація і навчання з розвідки і безпеки у збройних силах; - планування та координація	Голову військової розвідки на посаду подає Міністр оборони на затвердження Урядової комісії з національної безпеки.	Звільняється Міністром оборони після розгляду звіту про діяльність Урядовою комісією з національної безпеки.	Підзвітний Уряду (Урядовій комісії з національної безпеки), Голові Сил оборони Естонії, Голові Генерального штабу.	Представляє звіт про результати своєї діяльності Урядовій комісії з національної безпеки щонайменше чотири рази на рік	Робота розвідувальних служб Естонії входить до національної системи безпеки. Прем'єр-міністр є головою Урядової комісії з національної безпеки, яка координує діяльність силових структур внутрішньої безпеки та військової розвідки, аналізує та оцінює становище в галузі безпеки, визначає інформаційні потреби національної безпеки та виконує інші дії, покладені	

		<p>військової розвідки і співпраці з органами безпеки;</p> <ul style="list-style-type: none"> - інформування голови Сил оборони, Генерального штабу та представників Уряду з питань розвідки і безпеки; - організація розвідки і підтримки безпеки в структурних підрозділах Сил оборони; - проведення оцінки та аналізу ризику і загроз поточної ситуації; - організація розвідки і безпеки в співпраці між НАТО, Європейським союзом, іншими країнами у в галузі розвідки і безпеки; - здійснення контролю за збереженням державної таємниці. 						<p>на неї законом або Урядом. Координацію дій Урядової комісії здійснює Координаційне бюро, директор якого консультує Прем'єр-міністра з питань національної безпеки. Особливістю розвідувальних служб Естонії є їх максимальна відкритість і прозорість для громадянського суспільства, наскільки це дозволяє рівень конфіденційності розвідувальної інформації.</p>
	<p>Естонське інформаційне агентство (Information Board, Teabeamet)</p>	<p>виконання заходів, спрямованих на забезпечення безпеки і конституційного порядку невійськовими засобами профілактики за допомогою політики безпеки та збору обробки і аналізу інформації, необхідної для безпеки країни.</p>	<p>Призначає Міністр оборони</p>	<p>Звільняє Міністр оборони</p>	<p>Підзвітне та підконтрольне Міністру Оборони</p>	<p>Два рази на рік Генеральний директор робить доповідь про діяльність Агентства перед Міністром оборони</p>	<p>Виконує функції зовнішньої розвідки</p>	

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Латвія	Поліція безпеки (Drošības policija / Security Police)	<ul style="list-style-type: none"> - боротьба з організованою та економічною злочинністю, тероризмом, підривною діяльністю, саботажем, злочинними угрупуваннями, корупцією, підробкою грошей і незаконним розповсюдженням наркотиків та інших сильних хімічних або радіоактивних речовин, вогнепальної зброї та інших видів зброї і вибухових речовин; - захисту підрозділів Міністерства внутрішніх справ; - захисту державних секретів у рамках своєї юрисдикції, як зазначено Кабінетом міністрів; - координації державних установ, місцевих органів влади та приватного сектора в галузі боротьби з тероризмом. 			<p>Підпорядкована Національному органу з безпеки.</p> <p>Парламентський контроль виконує Сейм і Комітет національної безпеки.</p> <p>Уряд контролює діяльність Поліції безпеки у межах своїх повноважень.</p> <p>Генеральний прокурор та його спеціально уповноважені прокурори контролюють органи громадської безпеки в оперативній діяльності, розвідці та контррозвідці, а також у захисті державної таємниці.</p>	Представник Поліції безпеки представляє звіт про результати діяльності та використання бюджетних коштів перед Парламентським Комітетом національної безпеки.	
	Служба військової розвідки і безпеки (Milītārās izlūkošanas un drošības dienests / Defence Intelligence and Security Service)	<ul style="list-style-type: none"> - контррозвідувальне забезпечення міністерства оборони і збройних сил Латвії; - моніторинг ситуації в місцях розміщення обмежених військових контингентів в Іраку та Афганістані; - допомога при виконанні стандартів НАТО колегами із Грузії та Молдови; - збір інформації з позиції військового аташе в прикордонних районах РФ, Білорусі; - оперативний супровід окремих операцій, пов'язаних з відстежуванням контрабанди вантажів військового характеру або подвійного призначення 			Входить до складу Міністерства оборони, підзвітна і підконтрольна Уряду.		

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Литва [www.vsd.lt]	Державний департамент безпеки (Valstybes Saugumo Departamentas / State Security Department)	Своєчасне розкриття діяльності, яка становить загрозу національній безпеці, територіальної цілісності та єдності держави та для інтересів її економічної та оборонної могутності. Чинить прогідию та запобігання таким діям і визначає їх причини та умови.	Директор подається на посаду Президентом та затверджується Сеймом (Парламентом)	Звільняється з посади за поданням Президента та після затвердження Сеймом (Парламентом)	Робота розвідувальних служб координується Радою національної оборони. Парламентський контроль здійснює Комітет Сейму, державний контроль здійснює уряд.	Голова розвідувальної служби щороку звітує перед керівником Ради національної оборони, при цьому надає інформацію про розвідувальну діяльність органу та проект зі стратегії його подальшої діяльності. Голова служби розвідки щорічно робить доповідь за результатами діяльності служби перед Комітетом сейму.	
	Друге слідче управління при Міністерстві оборони (Antrasis operatyvinių tarnybų departamentas (AOTD) prie Krašto apsaugos ministerijos / Second Investigation Department under Ministry of National Defence)	Виконувати розвідку та контррозвідку в інтересах національної безпеки	Директор призначається Міністром оборони	Директор звільняється Міністром оборони			

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Польща [www.vsd.lt]	Агентство розвідки (Agencja Wywiadu / Foreign Intelligence Agency) [http://www.aw.gov.pl/index-eng.html]	<ul style="list-style-type: none"> - отримання, аналіз, обробка та передача інформації органам влади щодо безпеки і міжнародного становища Польської Республіки; - розпізнавати і запобігати зовнішнім загрозам безпеці, обороні, незалежності та цілісності території Польщі, - захист іноземних представництв та їх співробітників від діяльності іноземних спецслужб та інших дій, які можуть завдати шкоди інтересам Республіки Польща; - забезпечення захисту зв'язку з польським дипломатичними і консульськими органами; - запобігання та протидія міжнародному тероризму, екстремізму і міжнародним організованим злочинним групам; - виявлення міжнародної торгівлі зброєю, боєприпасами та вибуховими речовинами, наркотиками, технологіями і послугами, що мають стратегічне значення для національної безпеки; - виявлення й аналіз загроз в регіонах напруженості, конфліктів і міжнародних криз, що впливають на безпеку держави, і вживання заходів для усунення цих загроз; проведення електронної розвідки 	Призначає і звільняє прем'єр-міністр, після консультацій з Президентом Польської Республіки, в Колегії спеціальних служб і з погодження Комітету Сейму зі спеціальних служб.	Голову Агентства звільняє Прем'єр-міністр за наступних обставин: відставка з посади; отримання судимості або вчинення фінансового злочину; відмова від Польського громадянства, невиконання своїх обов'язків за станом здоров'я понад три місяці; втрата компетенції необхідних для виконання обов'язків.	Роботу агентства курує Прем'єр-міністр. Парламентський контроль здійснює сейм.	Голова Агентства не пізніше ніж за 3 місяці до кінця року представляє Прем'єр-міністру та Колегії спеціальних служб план роботи на наступний рік. До 31 січня поточного року Голова звітує перед Прем'єр-міністром про результати діяльності Агентства за попередній рік.	

	<p>Агентство внутрішньої безпеки (<u>Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego / Internal Security Agency</u>) [https://bip.abw.gov.pl/bip/akty-prawne]</p>	<ul style="list-style-type: none"> - виявлення, попередження і боротьба з ризиками для внутрішньої безпеки, конституційного ладу, суверенітету, територіальної цілісності, міжнародного авторитету, національної оборони; - виявлення та розкриття злочинів щодо тероризму, порушення інформаційної та економічної безпеки; - боротьба з корупцією; - виявлення та запобігання незаконному розповсюдженню зброї; - захист конфіденційної інформації; - надання відповідної інформації представникам державної влади. 					
	<p>Військова розвідка [http://www.sww.wp.mil.pl/]</p>	<ul style="list-style-type: none"> - отримання, збір, аналіз, обробка і передача інформації про: <ul style="list-style-type: none"> а) безпеку обороноздатності; б) безпеку і боєздатність Збройних Сил; в) умови реалізації Збройними Силами завдання за межами країни; - виявлення та профілактика: <ul style="list-style-type: none"> а) зовнішніх військових загроз, небезпечних для оборони Польщі; б) загроз міжнародного тероризму; - ведення електронної розвідки Збройних Сил; - співпраця з організаціями польських військових представництв за кордоном; - участь у плануванні та проведенні перевірок щодо здійснення міжнародних угод у галузі роззброєння. 	<p>Міністр оборони подає Президенту кандидатуру Голови, яка затверджується Колегією спеціальних служб</p>	<p>Звільняється за поданням Міністерства оборони, зі згоди Президента та затвердження Колегією спеціальних служб</p>	<p>Голова підзвітний Міністру національної оборони, Прем'єр-міністру та / або Координатору Комітету Сейму спеціальних служб</p>	<p>Глава РГС представляє щороку до 31 березня Прем'єр-міністру і Міністру національної оборони звіт про діяльність, повідомляє реалізацію бюджету за попередній календарний рік та план на наступний рік не пізніше ніж за три місяці до кінця поточного року.</p>	
	<p>Військова</p>	<p>визначення та захист від</p>	<p>Призначення</p>	<p>Звільнення</p>	<p>Підзвітний та</p>	<p>Звіт про результати</p>	

	контррозвідка	внутрішніх загроз для національної оборони, безпеки та боєздатності Збройних Сил	здійснюється за поданням Міністра оборони, Колегія спеціальних служб дає свій висновок, а затверджує на посаді Президент.	здійснюється за поданням Міністра оборони, Колегія спеціальних служб дає свій висновок, а затверджує на посаді Президент.	підконтрольний Міністерству національної оборони. Парламентський контроль здійснює Сейм.	діяльності та план дій представляється Міністру національної оборони.	
	Центральне бюро по боротьбі з корупцією (Central Anticorruption Bureau)	<p>- визначення, виявлення і запобігання злочинам проти:</p> <p>а) діяльності державних установ та органів місцевого самоврядування;</p> <p>б) відправлення правосуддя;</p> <p>в) фінансування політичних партій, якщо вони пов'язані з корупцією;</p> <p>г) податкових зобов'язань;</p> <p>д) дотримання принципів чесності при спортивних змаганнях;</p> <p>е) торгівля фармацевтичними засобами, виготовлення засобів;</p> <p>- встановлення точності і достовірності декларацій;</p> <p>- перевірка активів або заяв про проведення діяльності особами, які виконують державні функції;</p> <p>- аналітичні заходи, що стосуються явищ, які відносяться до компетенції Бюро, а також подання інформації Прем'єр-міністру, президенту Республіки Польща, Сейму і Сенату.</p>	<p>Прем'єр-міністр, або член Ради Міністрів, якого призначив Прем'єр-міністр, координує діяльність ЦБ.</p> <p>Глава ЦБ призначається на термін чотири роки в офісі і видаляється з Положення прем'єр-міністра, після консультацій з Президентом Республіки Польща, Комітетом спецслужб і парламентським комітетом з спецслужб.</p> <p>2. Глава ЦБ може бути призначений тільки один раз.</p>	<p>Термін повноважень Голови ЦБ закінчується в разі його смерті або зняття з позиції.</p> <p>4. На прохання керівника ЦБ, прем'єр-міністр призначає та звільняє депутата глави ЦБ, після консультацій з Парламентським комітетом зі спецслужб.</p> <p>Звільнення у разі:</p> <p>1) його відставки з цієї позиції;</p> <p>2) невиконання кожної з вимог, викладених у ст. 7;</p> <p>3) безперервне невиконання своїх обов'язків протягом більше трьох місяців, у зв'язку з хворобою.</p>	Підзвітний Прем'єр-міністру, підконтрольний сейму.		

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Румунія	Румунська розвідувальна служба Romanian Intelligence Service / Serviciul Român de Informații [http://www.sri.ro]	- захист румунських демократичних цінностей; - забезпечення безпеки громадян, а також збереження секретної економічної інформації; - контррозвідка; - запобігання і протидія тероризму, організованих злочинності; - забезпечує національні інтереси безпеки Румунії та своїх союзників.	Директор розвідувальної служби призначається у ранзі міністра Парламентом за пропозицією Президента Румунії	Звільнення з посади директора Служби розвідки Румунії ухвалюється Парламентом, у спільному засіданні обох палат, за пропозицією Президента Румунії або не менше однієї третини від загального числа депутатів або Сенаторів.	Діяльність розвідувальної служби контролюється Парламентом. Координується Вищою радою національної оборони. Вона виконує аналіз і оцінку стану національної безпеки, встановлює основні напрямки діяльності і процедур поширення розвідувальної діяльності. Верховна Рада розглядає доповіді та брифінги щодо здійснення Закону про національну безпеку.	Щорічно, або коли парламент прийме таке рішення, Директор румунської Розвідувальної служби представляє йому звіти щодо виконання повноважень.	Румунська розвідка є <u>воєнізованою</u> організацією, хоча вона і не є частиною <u>Збройних сил Румунії</u> . Ієрархія службовців визначається військовими званнями.
	Служба зовнішньої розвідки (Foreign Intelligence Service / Serviciul de Informații Externe [https://en.wikipedia.org/wiki/Foreign_Intelligence_Service_(Romania)]	Збір, обробка та перевірка інформації за межами своєї країни для захисту національної безпеки; шпигунство, отримання і аналіз інформації про іноземні уряди та організації, про приватних осіб для того, щоб у різних галузях забезпечити інформованість уряду, зробити ефективними таємні румунські операції за кордоном.	Директора зовнішньої розвідки в ранзі міністра Призначає Вища рада національної оборони за поданням Президента	Звільняється з посади за рішенням Вищої ради національної оборони за поданням Президента	Діяльність Служби зовнішньої розвідки організовується і координується <u>Вищою радою національної оборони країни</u> , котра затверджує її організаційну структуру, регулює функціонування та завдання. Управління діяльністю здійснюється <u>Парламентом Румунії</u> , за допомогою спеціального парламентського комітету, якому доручено спостереження за конфіденційністю, засобами і джерелами збору розвідувальних даних. Фінансовий контроль за надходженням та витратою бюджетних коштів	Директор Служби зовнішньої розвідки щороку або за вимогою Вищої ради національної оборони представляє звіт про результати діяльності. Парламентський контроль спрямований на перевірку узгодження діяльності Служби з <u>Конституцією Румунії</u> та політикою румунської держави. Парламентська Комісія вимагає від Служби, через її директора, документи та інформацію про розвідку, і може проводити слухання осіб, аналітичних доповідей з цих питань. Служба зобов'язана попередньо ознайомитися із запитом Комітету для отримання дозволу слухання відповідних осіб, що має бути	

					здійснює <u>Міністерство</u> <u>державних фінансів</u>	також попередньо схвалене директором Служби.	
--	--	--	--	--	---	---	--

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Великобританія (Об'єднане Королівство)	Об'єднаний розвідувальний комітет (Joint Intelligence Committee) [https://simple.wikipedia.org/wiki/Joint_Intelligence_Committee]	- консультування Прем'єр-міністра і Кабінету Міністрів з питань розвідки, збору і аналізу інформації на підтримку пріоритетних національних задач; - керівництво зі збору та аналізу інформації між розвідувальними службами держави; - здійснення комплексної перевірки осіб, пов'язаних з діяльністю Уряду Її Величності	Голова висувається на посаду Прем'єр-міністра, призначається Парламентом	Звільняється з посади Прем'єр-міністром із затвердженням Парламентом	Комітет є підрозділом Кабінету Міністрів і знаходиться під контролем Парламентського комітету з розвідки і безпеки		До комітету входять керівники трьох спецслужб Великобританії: Служба безпеки і контррозвідки (МИ-5); Зовнішня секретна розвідка (МИ-6); Центр урядового зв'язку; Начальник військової розвідки, Начальник військової розвідки; Заступник начальника штабу військової розвідки; Начальник аналітичного управління; представники Міністерства оборони; Міністерства закордонних справ та інших відомств, а також Радник Прем'єр-міністра із закордонних справ.

Країна	Назва показника						Примітка
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	
Словенія	Словенська розвідка і агентство безпеки Slovenska Obveščevalno-Varnostna Agencija / Slovenian Intelligence and Security Agency) [sova.gov.si]	Агентство збирає і оцінює інформацію про: - безпеку, економічні та політичні інтереси країни за кордоном; - організації, групи та особи, які в рамках своєї діяльності за кордоном можуть поставити під загрозу національну безпеку країни та її конституційний порядок. Агентство співпрацює з компетентними національними органами та установами і надає інформацію, що відноситься до безпеки певних осіб, посадовців, органів, установ і районів.	Директор Агентства призначається на посаду Урядом за пропозицією Прем'єр-міністра.	Директор Агентства звільняється з посади Урядом за пропозицією Прем'єр-міністра.	Робота Агентства підзвітна і підконтрольна уряду. Агентство здійснює свої завдання відповідно до Закону згідно із пріоритетами, встановленими Урядом на основі програми національної безпеки, прийнятої Національними зборами.	Агентство повідомляє про свої висновки та інформує прем'єр-міністра з питань в межах його компетенції, а також Президента Республіки, Голову Національних Зборів і відповідних міністрів. Агентство направляє інформацію про його результати у відповідні міністерства та інші державні органи, на основі якої вони можуть пропонувати або вживати певних заходів. Агентство готує інформацію і аналіз обсягу його робіт для потреб Ради національної безпеки і потреб робочих органів Національних зборів для виконання завдань у своїй сфері роботи.	
	Служба військової розвідки (Obveščevalno Varnostna Služba / Intelligence and Security Service of Slovenian Ministry of Defence) [http://www.mo.gov.si/si/o_ministrstvu/organizacija/obvescevalno_varnostna_sluzba/]	Служба збирає дані та інформацію в рамках виконання розвідки і контррозвідки, забезпечення безпеки, виробляє аналітичні та оперативні оцінки, щоб підтримати виконання обов'язків по забезпеченню безпеки в армії, спираючись на використання військових та інших засобів оборони та планування і здійснення заходів безпеки.				Знаходиться в структурі Міністерства оборони. Міністр оборони встановлює правила для реалізації завдань розвідки і служб безпеки за попередньою згодою уряду.	Основні результати роботи Служба військової розвідки представляє Міністру оборони, Начальнику штабу, Прем'єр-міністру, Президенту Республіки та, за необхідності, іншим органам Уряду.

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Словачія	Словацька інформаційна служба (Slovenská informačná služba / Slovak Information Service) [http://www.sis.gov.sk/]	Виконує завдання із захисту конституційного ладу, внутрішнього порядку, національної безпеки, захисту закордонних політичних та економічних інтересів держави.	Директор призначається на посаду Президентом зі згоди Уряду	Директор звільняється з посади Президентом зі згоди Уряду	Курує роботу Служби Президент. Рада національної оборони в особі свого Голови у письмовій формі ставить завдання перед Службою. Уряд займається кадровими питання, із Подання Директора Служби затверджує Статут, що регулює питання організації, управління та виконання розвідувальної діяльності.	Директор щороку звітує про виконання поставлених завдань перед Національною радою Безпеки. Директор повинен подати у визначений термін та у необхідному об'ємі інформацію на письмовий запит Президента, Голови національної ради, Прем'єр-міністра.	
	Військова розвідка (Vojenské spravodajstvo / Military Intelligence) [http://www.zakonypreludi.sk/zz/1994-198]	Військова розвідка – спеціальна служба, яка виконує роль служби безпеки в Словацькій Республіці з боку Міністерства оборони.	Директора військової розвідки призначає Міністр оборони	Директора військової розвідки звільняє Міністр оборони	Військова розвідка підзвітна Міністерству оборони. Нормативні та організаційні функції виконує Уряд.	Про діяльність військової розвідки звітує Міністр оборони перед Національною радою. За запитом Президента, Голови Національної ради або Прем'єр-міністра він у визначений термін подає інформацію про результати розвідувальної діяльності.	

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Хорватія	Агентство безпеки та розвідки (Sigurnosno obavještajna agencija / Security and Intelligence Agency) [www.soa.hr/en/soa/about_us/]	Систематичний збір, аналіз, обробка, оцінка інформації, важливої для національної безпеки з метою запобігання дій окремих осіб або груп, які загрожують незалежності, цілісності, суверенітету, державному конституційному ладу, економічній системі, що необхідно для прийняття важливих рішень у сфері національної безпеки, відстоювання національних інтересів на міжнародному рівні.	Голова Агентства безпеки і розвідки призначається зі згоди Президента та Прем'єр-Міністра	Голова Агентства безпеки і розвідки звільняється з посади зі згоди Президента та Прем'єр-Міністра	Роботу Агентства курує Рада національної безпеки, а координує Рада з координації безпеки і розвідки, яка є урядовою організацією	На запити державних органів влади Агентство готує інформацію за результатами розвідувальної діяльності	
	Управління військової безпеки і розвідки	Воно забезпечує планування і підтримку Міністерства оборони і Військових Сил при виконанні їхніх обов'язків у захисті життєздатності, суверенітету, незалежності і територіальної цілісності Хорватії			Є підрозділом Міністерства оборони		

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Сербія	Агентство інформаційної безпеки Security Information Agency / Безбедносно Информативна Агенција [http://www.bia.gov.rs/index-eng.html]	Агентство виконує задачі, пов'язані з безпекою держави, виявлення та запобігання дій, спрямованих на підриг або порушення конституційного ладу та порядку. Збір, обробка та аналіз розвідувальних даних з питань безпеки. Підготовка висновків щодо стану національної безпеки та інформування відповідних державних органів.	Директор призначається на посаду Урядом	Директор знімається з посади Урядом	Діяльність агентства підзвітна та підконтрольна Уряду та Парламенту	Директор агентства зобов'язаний надавати письмовий звіт про стан безпеки Сербії на Національних зборах і в Уряді Республіки	
	Агентство військової розвідки Military Intelligence Agency / Војнообавештајна агенција [http://www.voia.gov.rs/]	Моніторинг та дослідження ситуації в регіоні в питаннях політики і безпеки, визначення можливих ризиків та загроз для безпеки держави. Моніторинг військового фактора в міжнародних відносинах, планування та визначення напрямків розвідувальної діяльності і безпеки розвідки Армії Сербії. Представлення та обмін розвідувальною інформацією з іншими підрозділами Армії. Моніторинг проблем у регіонах, до вирішення яких може бути залучена Армія Сербії. Презентація Армії Сербії закордоном. Захист інтересів міністерства оборони і Армії Сербії. Повідомлення про події та умови в державі, що входять до компетенції Агентства.	Директора Агентства та його заступників призначає на посаду Президент за поданням Міністра оборони терміном на п'ять років.	Директора Агентства та його заступників звільняє з посади Президент за поданням Міністра оборони.	Директор Агентства звітує перед Міністром оборони. Національні збори здійснюють контроль за діяльністю Агентства.	Контролює роботу Агентства Генеральний інспектор, який представляє звіт про контроль щороку перед уповноваженим Комітетом Національних зборів.	
	Агентство військової безпеки (Military Security Agency / Војнобезбедносна агенција) [http://www.vba.gov.rs/index.html#Vml179KLSU1]	Розвідувальна діяльність в сфері виявлення терористичної, організованої злочинної діяльності, спрямованої проти міністерства оборони. Виявлення та документування злочинів проти конституційного ладу і безпеки Сербії, а також проти людяності, міжнародного права, якщо правопорушники відносяться до оборонної сфери. Виявлення та документування злочинів з елементами організованої злочинності та корупції в органах Міністерства оборони або направлених проти нього. Захист осіб, об'єктів та видів діяльності, пов'язаних із контррозвідкою в оборонній галузі.					

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Болгарія	Національна розвідувальна служба (Национална разузнавателна служба / National Intelligence Service) [http://www.nrs.bg/dar.pdf]	У співпраці з іншими службами національної безпеки і збройних сил забезпечує національну безпеку і суверенітет Республіки Болгарія. Пріоритетними напрямками діяльності визначаються Стратегії національної безпеки та конкретних короткострокових та середньострокових завдань, поставлених президентом, прем'єр-міністром і парламентом.	Призначається Президентом за поданням Ради міністрів терміном на 5 років	Звільняється з посади Указом Президента за поданням Ради міністрів за таких умов: - за власним бажанням; - через неспроможність виконувати свої обов'язки протягом 6 місяців; - невідповідність вимогам, приведеним ст. 15 Закону «Про Національну розвідувальну службу»; - у разі серйозного порушення або систематичного нехтування службовими обов'язками, підриву своїми діями престижу служби; - через конфлікт інтересів у законодавчому полі; - у разі смерті.	Підпорядкована виконавчій владі, відповідальність за діяльність Служби несе Прем'єр-міністр. Голова Служби призначає Інспектора, який виконує внутрішній аудит роботи Служби.		Законодавство на стадії реформування, офіційний сайт на реконструкції
	Військова розвідка (Служба "Военна информация" / military intelligence service under Ministry of defence supervision) [http://dis.mod.bg/]	- збір та надання своєчасної і достовірної інформації для державного і військового керівництва для прийняття рішень щодо забезпечення суверенітету та оборони держави; - розвідка на користь болгарського військового контингенту, що знаходиться за межами країни; - виявлення та запобігання тероризму; - спостереження за міграційними потоками; - підтримка Міністерства оборони у військово-дипломатичній діяльності; - співпраця із розвідувальними службами з НАТО та ЄС; - співпраця із іншими спецслужбами Болгарії; - розвідка та планування розвитку, трансформації та модернізації болгарської армії;	Призначає Міністр оборони	Звільняє Міністр оборони	Входить до складу Міністерства оборони. Підпадає під юридичний та фінансовий контроль Міністерства оборони.		

		- забезпечення інформаційної та телекомунікаційної безпеки.					
--	--	---	--	--	--	--	--

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
Німеччина	Федеральна служба розвідки Federal Intelligence Service (BND) – Bundesnachrichtendienst [http://www.bnd.bund.de/EN/_Home/home_node.html]	<ul style="list-style-type: none"> - підтримка безпеки і зовнішньополітичних рішень федерального уряду шляхом надання інформації міжнародного стану; - інформаційна підтримка збройних сил в операціях закордоном; - участь в операціях із захисту прав громадян закордоном; - посередництво в гуманітарних переговорах по всьому світу; - інформування міністерств і відомств по конкретним запитам. 			<p>Федеральна служба розвідки працює від імені Федерального уряду. Парламентський контроль проводиться спеціалізованою комісією G10-комісії і довірчої ради. Федеральна служба розвідки входить до відомства Федерального канцлера, а саме до Департаменту 6, який здійснює адміністративний і технічний нагляд за діяльністю розвідувальної служби. Це включає контроль за використанням бюджетних коштів, для забезпечення законності та доцільності управління ними.</p>	<p>Підготовка для представників політичного управління держави звітів у короткій лаконічній формі з актуальних питань безпеки і розвідки; в тому числі, щоденні звіти для федерального уряду про останні тенденції в галузі безпеки і розвідки. Доповідь на регулярних брифінгах федерального уряду. В межах регулярної звітності фахівці готують інформацію, де політичні, економічні і технічні питання виходять на перший план.</p>	

Країна	Назва показника						
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка
	Підпорядковані Міністерству оборони						
Франція	Головне управління із зовнішньої безпеки (General directorate for external security) [http://fas.org/irp/world/france/defense/dgse/]	- несе відповідальність за військову розвідку; - збір, аналіз і обробка стратегічної інформації, електронної розвідки; - контррозвідки за межами кордонів національної території.			Діє під керівництвом Міністерства оборони		Крім того, в підпорядкуванні Міністерства оборони є наступні органи військової і військової розвідки: Бригада військ РЕБ МО Франції (BRGE), яка веде радіоелектронну і радіотехнічну розвідку в інтересах Міністра оборони і військового командування, а також займається питаннями захисту військових ліній зв'язку та інформаційних систем; Центральна служба безпеки інформаційних систем (SCSSI), що відповідає за розробку нормативних актів і контроль у галузі використання урядових шифрів.
	Управління політичної розвідки	займається розвідкою у регіонах: Африка (Магриб), Близький Схід, Балкани, Східна Європа і має наступні відділи: військовий, економічний та інші.					
	Управління військової контррозвідки	- розробка і моніторинг виконання заходів у сфері безпеки збройних сил Франції; - вироблення методів захисту від загроз (терористичної діяльності, шпигунства, підривної діяльності, саботажу і організованої злочинності); - захист осіб, які мають допуск до інформації, що становить військову таємницю. Здійснює процедуру класифікації національної секретної				Веде свою діяльність у всіх місцях присутності збройних сил Франції, а також виконує завдання у сфері економічної контррозвідки (промислової безпеки) для захисту оборонних підприємств.	

		інформації; - проведення досліджень, пов'язаних з обробкою інформації, та здійснення контролю за IT-безпекою; - боротьба з незаконною торгівлею військовою технікою, зброєю та боєприпасами.					
	Розвідувальне управління Генерального штабу Міністерства оборони Франції	відповідає за збір військової інформації оперативного та оперативно-тактичного рівня.			Підпорядковується Генеральному штабу Міністерства оборони Франції		
Підвідомчі Міністерству внутрішніх справ							
	Головне управління внутрішньої безпеки МВС (DCRI)	контррозвідка та боротьба з тероризмом.			Підпорядкована Головному управлінню поліції МВС		ГУВБ МВС створено в результаті злиття в 2008 р. Головного управління безпеки МВС (DST) і відділу внутрішньої розвідки (CDSR) Головного управління поліції МВС
	Координаційна група по боротьбі з тероризмом (UCLAT)	відповідає за координацію всіх урядових органів у сфері боротьби з тероризмом					
	Управління внутрішньої розвідки Головного управління поліції м. Париж (DRPP)	відповідає за боротьбу з тероризмом та запобігання порушень громадського порядку в Парижі і найближчих передмістях. Також відіграє допоміжну роль в контррозвідувальній діяльності МВС в столичному районі Парижу.			Підпорядкована столичному управлінню поліції в м. Париж		
Підвідомчі Міністерству економіки							
	Відділ внутрішньої розвідки Головного митного управління Республіки (DN RED)	відповідає за боротьбу з контрабандою					
	Національний директорат розвідки і митних розслідувань (фр. Direction nationale du renseignement et des enquêtes douanières, DNRED)	несе відповідальність за реалізацію політики розвідки, контролю та боротьби з шахрайством у сфері митних та акцизних зборів			підрозділ Генерального Директорату митних та акцизних зборів Франції (DGDDI)		

	Управління розвідки та протидії підпільним фінансовим схемам (фр. Traitement du Renseignement et Action contre les Circuits FINanciers clandestins, TRACFIN)	<ul style="list-style-type: none"> - збір інформації про підпільні фінансові схеми та операції, які можуть бути використані для фінансування тероризму і відмивання грошей; - аналіз фінансової інформації, одержаної згідно зі статтями; - передача інформації про незаконні фінансові операції (стаття 561-29 CMF) судовим органам, поліції, митній службі та податковій службі.			агентство міністерства економіки і фінансів Франції		
--	--	---	--	--	---	--	--

Країна	Назва показника							
	Назва розвідувальної служби	Функції	Порядок призначення керівників служб	Порядок і підстави звільнення керівників служб	Підзвітність, підконтрольність, відповідальність керівників служб перед парламентом, головою держави, урядом	Способи звітування керівників служб	Примітка	
Сполучені Штати Америки	Розвідувальне товариство США (United States Intelligence Community) [https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_Intelligence_Community]	- підготовка звітів по зовнішній та внутрішній розвідувальній інформації; - сприяння військовому плануванню; - виконання розвідувальної діяльності.	Директор призначається Президентом зі згоди і підтримки Сенату	Директор звільняється Президентом зі згоди сенату	Є урядовою організацією. Директор Розвідувального товариства є радником Президента США.	Підготовка звітів за результатами розвідувальної діяльності та її представлення органам державної влади.	Представляє собою федерацію із 17 урядових установ. Директор повинен бути аполітичним.	
	Центральне розвідувальне управління (ЦРУ)	Координує діяльність всіх розвідок, займається збором та аналізом розвідувальних даних, вербуванням агентури і управлінням таємними операціями в США та закордоном.	Директор підпорядковується безпосередньо Директору розвідувального товариства США та здійснює повсякденне управління та координацію цивільними та військовими розвідками США		підпорядковане безпосередньо президентові США і не входить до складу жодного з американських міністерств чи відомств.			
	Розвідувальне управління Міністерства оборони (РУМО)				Безпосередньо підпорядковане міністру оборони і є централізованим органом військової розвідки.			
	Агентство національної безпеки (АНБ)	Ця строго засекречена організація займається радіоелектронною розвідкою і контррозвідкою, будучи, очевидно, найдорожчою з американських спецслужб.				Підпорядковується міністру оборони, хоча, як особливо підкреслюється, воно «не є частиною Міністерства оборони».		
	Управління національної розвідки (УНР)	УНР займається повітряно-космічної розвідкою.				Підпорядковується		

Національне управління геопросторової розвідки (НУГР)	займається картографічним, топогеодезичним і навігаційним забезпеченням збройних сил США, американських спецслужб і неурядових організацій.			Міністру оборони		
Розвідка сухопутних сил (Army Intelligence)						
Управління морської розвідки (Office of Naval Intelligence)						
Управління розвідки, спостереження і рекогностування ВПС (Air Force Intelligence, Surveillance and Reconnaissance Agency)						
Розвідка корпусу морської піхоти (Marine Corps Intelligence).						
Федеральне бюро розслідувань (ФБР)	поєднує в собі функції контррозвідки, політичної поліції та кримінального розшуку			підпорядковане Міністерству юстиції, зокрема генеральному прокуророві США		
Розвідка Берегової охорони (Coast Guard Intelligence)				Є підрозділом Міністерства внутрішньої безпеки та офіційно входить до складу розвідувального товариства США		
Бюро розвідки і досліджень Державного департаменту	займається зовнішньою розвідкою			Підпорядковується Державному департаменту США		
Управління розвідки та аналізу Міністерства фінансів	займається фінансовою розвідкою			Міністерство Фінансів США		
Адміністрація по боротьбі з наркотиками (Drug Enforcement Administration)				підпорядкована Міністерству юстиції, входить до складу Розвідувального товариства США		
Управління розвідки й аналізу при Міністерстві внутрішньої безпеки (Department of	покликане захистити США від терористичних загроз	Очолює заступник Міністра внутрішньої безпеки		Міністерство внутрішньої безпеки		

	Homeland Security)						
	Секретна служба США (United States Secret Service)	займається охороною вищих посадових осіб Сполучених Штатів і боротьбою з фальшивомонетниками					
	Управління розвідки та контррозвідки при Міністерстві енергетики	займається питаннями атомної безпеки			Міністерство енергетики		

РЕЗЮМЕ

Для розвідувальних служб наведених країн характерним є поділ на цивільні та військові органи розвідки з різним рівнем співпраці та координації їхньої діяльності центральними органами виконавчої влади.

Для цивільних органів розвідки характерним є підзвітність та підконтрольність Уряду, Президенту та Парламенту.

В ряді країн: Чехія, Естонія, Польща, Румунія, Велика Британія, Німеччина, США окремо працює служба зовнішньої та внутрішньої розвідки.

Для цивільних служб розвідки характерним є урядове підпорядкування.

Призначення голів розвідувальних служб Урядом в особі Прем'єр-міністра або колегіальним рішенням Кабінету міністрів характерне для: Чехії (за погодження Президента та Парламенту); Латвії (за погодження Парламенту); Польщі (за погодження Президента та Парламенту); Великої Британії (за погодження Парламенту); Словенії; Хорватії (за погодження Президента); Сербії, Німеччини і Франції.

Президент призначає голів розвідувальних служб у Литві (за погодження Парламенту); Словаччини (за погодження Уряду); Болгарії (за погодження Уряду).

Парламентом призначається голова розвідувальної служби Румунії за поданням президента.

Органи військової розвідки в переважній більшості перебувають в прямому підпорядкуванні Міністерства оборони і безпосередньо Міністру Оборони. Отже, і голів цих служб призначає та звільняє Міністр оборони. Але є виключення, так, в Польщі та Сербії голів військових розвідувальних служб призначає Президент за поданням Міністра оборони.

А в Румунії військова розвідка взагалі відсутня.

Для розвідок США, Великобританії, Німеччини, Чехії та Естонії характерним є наявність центральних координаційних органів. Наприклад, в США функціонує Розвідувальне товариство, що підпорядковується напрямку Президенту. В Німеччині – це федеральна служба розвідки, що входить до компетенції федерального Канцлера Німеччини. У Великобританії – Об'єднаний розвідувальний комітет, що підпорядковується Уряду. В урядовому підпорядкуванні також знаходяться Комітет розвідувальної діяльності Чеської республіки та Урядова комісія з національної безпеки Естонії.

Досить розгалуженою системою органів розвідки володіють США, Великобританія, Франція та Польща. При цьому діяльність цих органів у Польщі та Франції є достатньо незалежною одна від одної, на відміну від США та Великобританії, де працюють центральні координаційні органи.

Європейський інформаційно-дослідницький центр

Парламентський контроль за діяльністю розвідувальних служб характерний для: Чехії, Естонії, Латвії, Литви, Польщі, Румунії, Великобританії, США, Сербії, Німеччини.

*Інформацію підготували:
Світлана Беловол, Валентина Головань,
інтернки Програми стажування у Верховній Раді України 2015-2016 рр.*